

Урядова уповноважена з
питань гендерної політики

Науково-дослідний
інститут публічного права

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

Гендерна політика в умовах воєнного стану: правовий вимір

Міжнародна науково-практична конференція

15 червня 2023 р.

ЮРИДИКА
ВИДАВНИЦТВО

УРЯДОВА УПОВНОВАЖЕНА З ПИТАНЬ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
«ГЕНДЕРНА ПОЛІТИКА В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ: ПРАВОВИЙ ВИМІР»

Міжнародна науково-практична конференція
15 червня 2023 р.

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 305:34»364»(062.552)
Г34

Укладачі:
Верхотурова-Коновалова М., Козлова Ю.

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Науково-дослідного інституту публічного права
(протокол № 7 від 9.06.2023 року)

Г34 Гендерна політика в умовах воєнного стану: правовий вимір :
збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конфе-
ренції 15 червня 2023 р. Науково-дослідний інститут публічного
права. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. – 346 с.

ISBN 978-617-8263-41-6

Видається в авторській редакції. Редакційна колегія організаційного комітету Урядової уповноваженої з питань гендерної політики та Науково-дослідного інституту не завжди поділяє погляди, думки, ідеї авторів та не несе відповідальності за зміст матеріалів, наданих авторами для публікації.

У виданні зібрані тези, подані на міжнародну науково-практичну конференцію «Гендерна політика в умовах воєнного стану: правовий вимір», які містять дослідження із проблем.

УДК 305:34»364»(062.552)

ISBN 978-617-8263-41-6 © Урядова уповноважена з питань гендерної політики, 2023
© Науково-дослідний інститут публічного права, 2023

ЗМІСТ

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО	12
-----------------------------	----

РОЗДІЛ 1 ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Базалук Е. ГЕНДЕРНЕ НАСИЛЬСТВО: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ	20
Бежевець А. ДЕЯКІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В УКРАЇНІ	23
Биндюк К., Сударенко О. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНИХ ПРАВ І МОЖЛИВОСТЕЙ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ: ПРАВОВІ ОСНОВИ	28
Боброва Ю. ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНІ ЖІНКИ: КРИЗА СТАНОВИЩА, ПОВ'ЯЗАНА ІЗ ШИРОКОМАСШТАБНОЮ ЗБРОЙНОЮ АГРЕСІЄЮ РФ	33
Бовдрич О. ГЕНДЕРНА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРАВОВИЙ ВИМІР	37
Бондаренко І. ЗНАЧЕННЯ ОСНОВ ГЕНДЕРНОЇ ПАРАДИГМИ ДЛЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ЦИХ ПИТАНЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	42
Бондарчук Н., Зайцева Є. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	45

Валько В.

ПОНЯТТЯ ТА ЗНАЧЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНИХ ПРИНЦИПІВ
КОНТРОЛЬНО-НАГЛЯДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ 48

Верхотурова-Коновалова М., Сеньків А.

ЄВРОПЕЙСЬКІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ДОКУМЕНТИ
НА ЗАХИСТІ ПРАВ ЛЮДИНИ В ЧАС ВІЙНИ 53

Гаруст Ю.

ПОРУШЕННЯ ПРАВ ВРАЗЛИВИХ КАТЕГОРІЙ
НАСЕЛЕННЯ ВНАСЛІДОК ВІЙНИ В УКРАЇНІ 56

Гузенко О.

ОКРЕСЛЕННЯ ПРИНЦИПІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ
РІВНОСТІ В ОСВІТІ У СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ 60

Дмитренко Ю.

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 63

Думанський С.

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ ОСОБИСТОСТІ
В ПРОЦЕСІ ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ 66

Льків Н.

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ ЯК УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СТАЛОГО РОЗВИТКУ 69

Кадала В.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В ОСВІТІ
В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ 74

Кармаза О.

РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ
В ЧАСТИНІ ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПУ
НЕДИСКРИМІНАЦІЇ В УКРАЇНІ 77

Кириченко О.

ЗНАЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗУМІННЯ СУТНОСТІ,
ПРИЧИН ПОЯВИ І ВИДОВОГО ПОДІЛУ ДЕВІАНТНОЇ
ПОВЕДІНКИ ОСОБИ ДЛЯ ПОДОЛАННЯ РІЗНОГО РОДУ
ГЕНДЕРНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 81

Коба М., Коба О.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ
В НАЦІОНАЛЬНІЙ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ 85

Ковальчук І.

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ 92

Корнева Т.

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 97

Коросташова І.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ:
ПИТАННЯ ВІДПОВІДНОСТІ КОМПЛЕКСНОМУ
ПІДХОДУ «GENDER MAINSTRIMING» 101

Кримець Л.

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ
ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ Збройних Сил УКРАЇНИ 105

Кріцак І.

ГРІХОВНА СВОБОДА ЧИ СВОБОДА БЕЗ ГРІХА
З КРИМІНОТЕОЛОГІЧНИХ/ДЕРЖАВНИЦЬКИХ ПОЗИЦІЙ:
ЯКИЙ ШЛЯХ ОБРАТИ? 108

Малетов Д., Жмаєва М.

ГЕНДЕРНО ОБУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО
ЯК ПРОЯВ ПОРУШЕННЯ ПРИРОДНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ 117

Мелех Л.

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРИНЦИПУ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ
У ТРУДОВОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ
ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ 121

Меркулова В.

ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ ГЕНДЕРНОЇ
РІВНОСТІ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ 124

Мірошниченко М.

ПОНЯТТЯ «ГЕНДЕРНА ПОЛІТИКА»
У СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ВИМІРІ 127

Орловська І.

ЕВОЛЮЦІЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В УКРАЇНІ
В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ. 129

Пархоменко-Куцевіл О.

СУЧАСНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ГЕНДЕРНОЇ
ПОЛІТИКИ В ПОЛІТИЧНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ 133

Петровська С., Ніколенко І.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ
У СФЕРІ ОХОРОНИ ПРАЦІ 140

Подойніцин В.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
В ПЕРІОД ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ 143

Попелюк Р.

ДИСИДЕНТКИ І ВІЙНА: ВПЛИВ ПЕРЕЖИТИХ ПОДІЙ
НА ПРАВОЗАХИСНУ ДІЯЛЬНІСТЬ 146

Політова А.

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА СЕКСУАЛЬНЕ
НАСИЛЬСТВО В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО
КОНФЛІКТУ (ВОЄННОГО СТАНУ). 149

Протасівська Л.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ЧОЛОВІКІВ
І ЖІНОК В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ. 155

Прокопик А.

НЕПРЯМА ДИСКРИМІНАЦІЯ ЗА СТАТЕВОЮ ОЗНАКОЮ
В УМОВАХ ВІЙНИ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ 159

Проневич О.

ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ІМПЕРАТИВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У СЕКТОРІ ОБОРОНИ 162

Прудка Л.

ГЕНДЕРНО-ЧУТЛИВИЙ ПІДХІД В РОБОТІ
ПОЛІЦЕЙСЬКОГО В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ. 168

Слабко К.

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ ТА РЕКРУТИНГОВА ДІЯЛЬНІСТЬ 171

Сорока Л.

ЦИФРОВЕ НАСИЛЬСТВО ЩОДО ЖІНОК І ДІВЧАТ 175

Терещук М.

ВПЛИВ ВІЙНИ НА ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ ТА РОЛІ ЖІНОК
ТА ЧОЛОВІКІВ У ВІЙСЬКОВОМУ КОНТЕКСТІ 178

Timofeyeva L.

HARASSMENT IN THE WORKPLACE:
CRIMINAL LAW ASPECT 182

Філатов В.

ФІКСАЦІЯ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ В СТРАТЕГІЯХ
ПЕРЕХІДНОГО ПРАВОСУДДЯ 187

Фулей Т.

ОБМЕЖЕННЯ ПРАВА ВІЛЬНО ЗАЛИШАТИ ТЕРИТОРІЮ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ:
ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ 193

Хардель Р., Хардель М.

ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ КОМПЛЕКТУВАННЯ СИЛ
ОБОРОНИ УКРАЇНИ ОСОБОВИМ СКЛАДОМ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 203

Харченко А.

ГЕНДЕРНА ДИСКРИМІНАЦІЯ
ЖІНОК ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ 206

Шатрава С., Зінченко Д.

ФОРМУВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ
ОСВІТИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ 211

РОЗДІЛ 2

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ РЕЗОЛЮЦІЇ РАДИ БЕЗПЕКИ ООН 1325

«ЖІНКИ, МИР, БЕЗПЕКА»

В ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ

Боровик А., Властиміл Віцен

СИСТЕМА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ФОРМУВАННЯ
ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ 216

Воловець С., Канцір В.

ГОЛОСИ «НЕВИДИМОГО БАТАЛЬЙОНУ»: ЯК ЖІНКИ ВИБОРЮВАЛИ СВОЄ МІСЦЕ В УКРАЇНСЬКІЙ АРМІЇ 223

Дрозд О., Йозеф Зяцько

ІНСТИТУЦІЙНА СКЛАДОВА МЕХАНІЗМУ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ 227

Даниленко А.

ГЕНДЕРНА ПОЛІТИКА В ГЛОБАЛЬНОМУ ВИМИРІ 232

Князева О., Леонідова Л.

РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В РЕАЛІЗАЦІЇ НПД 235

Козлова Ю.

ПРАВА ЖІНОК В УКРАЇНІ: КОРОТКИЙ ЕКСКУРС В ІСТОРІЮ 238

Луценко Я.

ЩОДО ДОТРИМАННЯ ЗАСАД ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ КАДРІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ 241

Макарчук В.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ 245

Негребецький В.

ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДОПИТУ ПРИ РОЗСЛІДУВАНІ ГЕНДЕРНО ОБУМОВЛЕНОГО НАСИЛЬСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 249

Оксін В.

ВПЛИВ КОНФЛІКТУ НА БЕЗПЕКУ ЖІНОК ТА РОЗБУДОВА МИРУ У ГРОМАДАХ 252

Петриченко В.

ГЕНДЕРНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ – ПОНЯТТЯ ТА ОСНОВНІ ОЗНАКИ 256

Сороківська-Обіход А.

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ РЕЗОЛЮЦІЇ РАДИ БЕЗПЕКИ ООН 1325
«ЖІНКИ, МИР, БЕЗПЕКА» В ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ
ЗА ДОСВІДОМ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ 260

Храбан Т.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГЕНДЕРНОГО ПРЕДСТАВЛЕННЯ
У ЗМІ ЖІНОЧИХ ОБРАЗІВ 265

Шкарупа К.

ЗАКОНОДАВЧА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ
У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ ЖІНОК 269

Шляхтіна Г.

«ЖІНКИ. МИР. БЕЗПЕКА»:
ВИКЛИКИ ВОЄННОГО СТАНУ ДЛЯ УКРАЇНИ 272

Шруб І.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНИХ ПРАВ І МОЖЛИВОСТЕЙ ЖІНОК
І ЧОЛОВІКІВ ЯК ОДИН ІЗ ПРИНЦИПІВ ДЕНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ
ПРАВООХОРОННОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ
В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ
ТА У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД 276

Панченко О.

РОЛЬ ОРГАНІЗАЦІЇ ООН-ЖІНКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ
ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ 281

**РОЗДІЛ 3
ЗАХИСТ ПРАВ
ЖІНОК-ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВИЦЬ
В УМОВАХ ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ**

Автушенко І.

РОЗШИРЕННЯ ПРАВ ЖІНОК-ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВИЦЬ
В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ 285

Gruzdova V., Koloshko Y.

PECULIARITIES OF THE WAR'S IMPACT ON WOMEN 288

Басиста І.

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВИЦЬ
В УМОВАХ ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ 291

Джафарова О., Зінченко Д.

ПРАВА ЖІНОК-ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВИЦЬ
ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ 297

Єсімов С.

ПРО РОЗШИРЕННЯ ПЕРЕЛІКУ ОБСТАВИН, ЩО ВИКЛЮЧАЮТЬ
ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ ПРО АДМІНІСТРАТИВНЕ
ПРАВОПОРУШЕННЯ ЩОДО ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВИЦЬ 302

Іванова В.

ЗАХИСТ ПРАВ ЖІНОК-ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВИЦЬ
В УМОВАХ ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ 306

Куркова К., Ріпенко А.

ДО ПИТАННЯ ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНОГО НАСИЛЬСТВА
В УКРАЇНІ У ПЕРІОД ВІЙНИ 310

Миськів Л.

НАСЛІДКИ ВІЙНИ В УКРАЇНІ
В ЧАСТИНІ ГЕНДЕРНОГО БАЛАНСУ 313

Орел С.

ПРИЧИНИ, ЩО ОБМЕЖУЮТЬ УЧАСТЬ
ЖІНОК-ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВИЦЬ У БОЙОВИХ ДІЯХ 315

Стеців Я.

ЗАХИСТ ПОЛОНЕНИХ ЖІНОК-КОМБАТАНТИВ
У МІЖНАРОДНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ ПРАВІ 318

РОЗДІЛ 4

**МЕХАНІЗМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВИЦЬ, ЗВІЛЬНЕНИХ З ВІЙСЬКОВОЇ
СЛУЖБИ ЗА СТАНОМ ЗДОРОВ'Я**

Голик М.

ЗАГАЛЬНІ МЕХАНІЗМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВИЦЬ, ЗВІЛЬНЕНИХ
З ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ ЗА СТАНОМ ЗДОРОВ'Я 323

Кучма О.

ЮРИДИЧНА ДОПОМОГА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМ, ЗВІЛЬНЕНИМ З ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ ЗА СТАНОМ ЗДОРОВ'Я	326
--	-----

Клочко А.

ВІЙСЬКОВО-ПРОМИСЛОВА ПОЛІТИКА В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ	330
--	-----

Любива О.

ПСИХОЛОГІЧНІ МЕТОДИ АДАПТАЦІЇ СІМЕЙ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ У ТРУДОВОМУ ПРОЦЕСІ ЧЕРЕЗ ТРАВМАТИЧНИЙ ДОСВІД	333
---	-----

Сіньова Л.

ЗАКОНОДАВСТВО ЩОДО ОДНОРАЗОВОЇ ГРОШОВОЇ ДОПОМОГИ У РАЗІ ЗАГИБЕЛІ (СМЕРТІ) АБО ІНВАЛІДНОСТІ ДЕЯКИХ КАТЕГОРІЙ ОСІБ	339
--	-----

Боброва Ю.

докторка юридичних наук
Ужгородський національний університет

**ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНІ ЖІНКИ: КРИЗА СТАНОВИЩА,
ПОВ'ЯЗАНА ІЗ ШИРОКОМАСШТАБНОЮ ЗБРОЙНОЮ
АГРЕСІЄЮ РФ**

Глобальний розвиток світу, зміна характеру протистоянь між державами, нові цивілізаційні виклики, збройна агресія РФ та пов'язані із нею воєнно-політичні, економічні, соціальні проблеми призвели до необхідності переміщення з зони бойових дій та прилеглих до неї територій великої кількості людей. Для України інститут внутрішньо переміщених осіб (далі ВПО) не є новий, адже наша держава зіштовхнулася з ним ще в 2014 року, правда за інших умов, та в значно менших масштабах. Тобто, умовно можна говорити про дві категорії ВПО: тих, хто змушений залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків локального збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру до 24 лютого 2022 року і після цієї дати – у зв'язку з широкомасштабною збройною агресією РФ проти нашої держави.

За даними Державного підприємства «Інформаційно-обчислювальний центр Міністерства соціальної політики України» кількість ВПО (тих, що подали заяви на реєстрацію) внаслідок повномасштабного вторгнення росії в Україну сягає понад 4,8 млн. людей. У січні 2023 року стали на облік ВПО (в тому числі перемістились повторно) понад 100 тис. осіб, а повернулися додому та зняли з обліку – понад 53 тис. осіб [1].

Аналогічними є дані Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій про щонайменше 5 млн. ВПО (тих, що подали заяви на реєстрацію). Однак кількість незареєстрованих переселенців сягає щонайменше близько 7 млн. осіб. Це величезна «держава в державі», бо деякі європейські країни значно менші за населенням за цю кількість українців, які вимушено перемістилися через війну [2].

Указані статистичні дані є гендерно нечутливими, втім, навіть без офіційної статистики зрозуміло, що кількість жінок ВПО є більшою, аніж чоловіків, що пов'язане із мобілізаційними процесами та військовою службою. Аналіз різного роду статистичних даних за період з 24 лютого 2022 року по теперішній час дозволяє стверджувати, що мінімум 60-70 % ВПО – жінки.

В узагальненому вигляді перед жінками ВПО внаслідок широкомасштабного вторгнення рф постали наступні гендерно зумовлені виклики:

– проблема із зайнятістю (самозайнятістю): у більшості щомісячна адресна допомога ВПО є єдиним джерелом доходу родини; відмова від офіційного оформлення трудових відносин; відсутність роботи, яка б відповідала кваліфікації/професії; нестача вакансій; низька заробітна плата на пропонуванних вакансіях; перенесенням бізнесу із зони бойових дій тощо.

Так, мобілізаційні процеси призвели до того, що розвиток підприємницької діяльності у нашій країні опинився на плечах жінок і західні регіони України стали осередком жіночої бізнес-

діяльності та формування економічного тилу країни. Органи державної влади, окремі волонтерські рухи намагаються сприяти розвитку жіночого підприємництва, однак цієї підтримки недостатньо, оскільки фокус уваги спрямований на підтримку ЗСУ, проти військової агресії, що є цілком виправданим;

– додаткове навантаження з виховання неповнолітніх дітей, догляду за пристарілими батьками, маломобільними родичами у зв'язку із проживанням великими родинами, які складаються із кількох дорослих членів сім'ї, що утруднює пошук роботи та виконання будь-яких професійних обов'язків.

Реалізацію можливостей жінок ВПО на повноцінну професійну зайнятість може забезпечити «дружне до сім'ї робоче середовище», яке передбачає надання змоги працівникам адекватно поєднувати роботу і родинні обов'язки: гнучкий робочий графік (пізніші виходи на роботу чи чергування з колегою), неповний робочий день (частину роботи можна виконувати онлайн дома), обладнання дитячих кімнат тощо;

- доступ до медичної допомоги, медикаментів;
- брак власного житла як постійного, так і орендованого;
- реальне забезпечення пільгових місць у закладах вищої, середньої та особливо дошкільної освіти дітей;
- брак правового захисту, неввічливе ставлення працівників державних органів через статус ВПО; недоступність інформації про порядок процедури, роз'яснення щодо питань, які найчастіше виникають.

Наведене свідчить про те, що століттями сформовані патріархальні гендерні стереотипи з орієнтацією жінки на сім'ю, підтримання родинного вогнища (кухня, діти, церква), а чоловіка – на професійну самореалізацію, матеріальні здобутки (професія, заробіток) навіть при зміні місця проживання не втрачають своєї актуальності, розподіл гендерних ролей і пов'язаних із цим гендерних проблем залишається [3].

Це пов'язане у першу чергу з тим, що законодавство, яке регулює правовий статус ВПО гендерно нечутливе.

Так, у Законі України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» про жінок ВПО згадується тільки у ч. 5 ст. 18 у розрізі того, що «Україна забезпечуватиме справедливий розподіл міжнародної гуманітарної, благодійної, технічної та будь-якої іншої безповоротна допомога, що надається внутрішньо переміщеним особам з урахуванням потреб осіб з особливими потребами, осіб з інвалідністю, жінок та дітей, одиноких батьків, пенсіонерів, літніх людей» [4].

Таким чином, з метою подолання викликаного широкомасштабною збройною агресією РФ проти України кризи становища внутрішньо переміщених жінок, як найбільш значної категорії осіб серед ВПО, на сьогодні потребує негайного законодавчого врегулювання питання захисту державою їх прав, свобод та інтересів шляхом прийняття нових (внесення змін до чинних) законодавчих актів, з урахуванням гендерно обумовлених виликів.

Список використаних джерел:

1. На виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам спрямовано з початку року понад 6,2 мільярдів гривень. URL: <https://www.msp.gov.ua/news/22581.html> (дата звернення: 02.05.2023).

2. В Україні 7 мільйонів незареєстрованих переселенців – Верещук. URL: <http://www.nrcu.gov.ua/news.html?newsID=100970> (дата звернення: 02.05.2023).

3. Боброва Ю.Ю. Сучасне бачення реалізації гендерної рівності: проблеми теорії та судової практики. Прикарпатський юридичний вісник. 2019. № 2. С. 3–7.

4. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20 жовтня 2014 року № 1706-VII. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text> (дата звернення: 01.05.2023).

5. Боброва Ю.Ю. Гендерна обумовленість відпусток судді: практично-правова проблема. Приватне та публічне право. 2018. № 4. С. 3–7.